

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

s.sf.remissvar@regeringskansliet.se

God tvångsvård – trygghet, säkerhet och rättssäkerhet i psykiatrisk tvångsvård och rättspsykiatrisk vård (SOU 2022:40)

Förslaget att barn inte får tvångsvårdas tillsammans med vuxna

Enligt den föreslagna 2 c LPT ska barn som utgångspunkt inte få vårdas tillsammans med vuxna. Förvaltningsrätten instämmer i huvudsak med utredningens förslag men vill påtala att den föreslagna ordalydelsen inte ger utrymme att, som redovisas på sid 136, beakta andra barns bästa i vissa speciella fall där övriga barns bästa på exempelvis en BUP-avdelning bör ges företräde framför ett våldsamt eller utagerande barn som är aktuell för en placering.

Förvaltningsrätten anser att detta är ett av flera exempel där utredningen brister i att se till helheten och de samlade konsekvenserna av förslagen. Det kan också ifrågasättas om det är nödvändigt att i dessa undantagssituationer utan dröjsmål underrätta IVO. Generellt synes utredningens förslag driva vårdens redan omfattande administrativa bördor i fel riktning. Det kan ifrågasättas om avvägningen mellan uppföljnings- och kontrollvinster och vårdens möjlighet att fokusera på kärnuppdraget att bedriva god vård är rimlig.

En alternativ lydelse av 2 c § kan vara följande.

När barn vårdas tillsammans med andra får detta ske endast med utgångspunkt från vad som är bäst för barnet. Barn får endast undantagsvis vårdas tillsammans med vuxna. Chefsöverläkaren beslutar om sådant undantag.

Inspektionen för vård och etc.

Beslut om vissa tvångsåtgärder och om behandling utan samtycke ska kunna överklagas.

Förvaltningsrätten avstyrker utredningens förslag. Uppdelning av vissa tvångsåtgärder i sådana som mer kan ses som rent medicinska behandlingsbeslut och sådana som uttryckligen syftar till att upprätthålla ordning och säkerhet ter sig problematisk. I grunden handlar det om kvalificerade medicinska avvägningar av chefsöverläkaren, och det kan ifrågasättas om en förvaltningsdomstol i efterhand har möjlighet att göra en tillräckligt välgrundad bedömning av sådana beslut. Häri ligger en betydande skillnad mot de tjänstemannabeslut som tas inom ramen för exempelvis LVU och LVM. Förvaltningsrätten anser att ramarna för chefsöverläkarens beslutsfattande i dessa fall bäst tillgodoses genom en effektiv tillsyn av en myndighet med tillgång till kvalificerad medicinsk kompetens och sanktionsverktyg. Denna ordning torde bäst garantera att gällande tvångsbestämmelser inte ska tillämpas för extensivt. Detsamma gäller den föreslagna möjligheten att överklaga beslut om behandling utan samtycke. Därtill är, som både Kammarrätten i Stockholm och Kammarrätten i Göteborg framhållit, flera av de åtgärder som föreslås kunna överklagas till domstol kortvariga, såsom fastspänning, avskiljning och kroppsvisitering. Domstolsprövningen kommer därför i regel avse tvångsåtgärder som inte längre pågår. Sannolikt har inte avsikten med förslaget i denna del varit att ge förvaltningsdomstolen en tillsynsfunktion. Även det talar emot utredningens förslag.

När det gäller utredningens förslag om rätt till offentligt biträde ansluter sig förvaltningsrätten till det som Kammarrätten i Stockholm framfört i sitt remissyttrande. Förvaltningsrätten saknar vidare överväganden i utredningen angående frågor om när muntlig förhandling bör hållas i de föreslagna nya måltyperna.

IVO ska utreda klagomål även på överklagbara beslut

Förslaget innebär att IVO får en skyldighet att även utreda beslut som är möjliga att överklaga, dock inte om beslutet redan har överklagats av patienten. Förvaltningsrätten anser att detta innebär att det finns en uppenbar risk att IVO och domstol kommer att pröva samma beslut, vilket inte är önskvärt av vare sig rättssäkerhetsskäl eller effektivitetsskäl. Om förslaget att fler beslut om att vissa tvångsåtgärder ska kunna överklagas leder till lagstiftning bör frågan belysas och övervägas ytterligare.

Allmän inpasseringskontroll möjliggörs på samtliga LRV-inrättningar

Förslaget innebär bl.a. att vårdgivaren får besluta att alla personer som passerar in i vårdinrättningen ska kroppsvisiteras. Vårdgivaren får besluta att hälso- och sjukvårdspersonal får undantas från den allmänna inpasseringskontrollen. Förvaltningsrätten anser att undantaget bör omfatta även domstolsanställda när muntlig förhandling hålls på vårdinrättningen.

Detta yttrande har beslutats av lagmannen Lennart Furufors efter föredragning av rådmannen Anders Lidman.

Lennart Furufors

Lagman